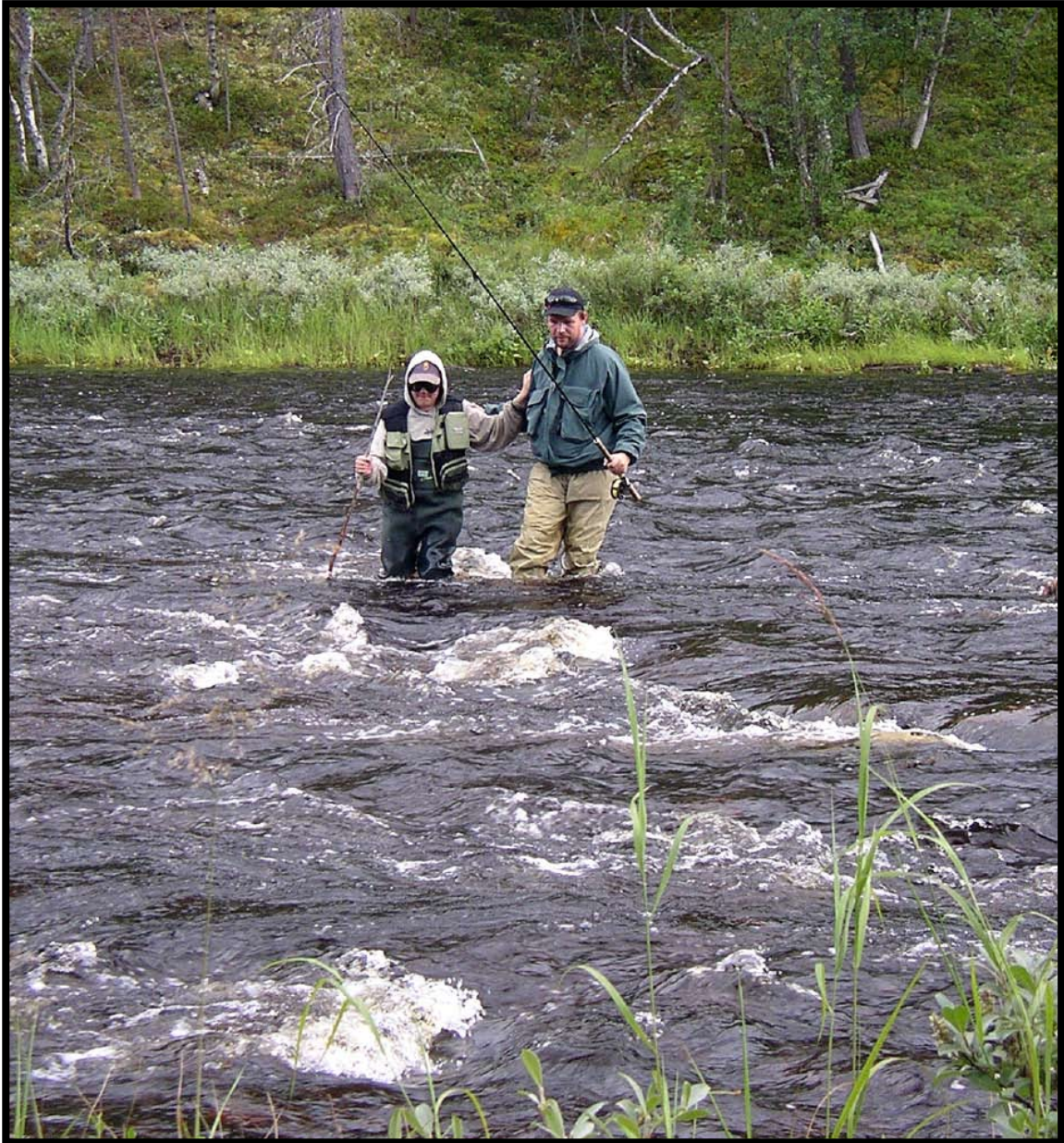

Mina Vänner

Av Petri Liljeroos

Kevin blir hämtad över Parkajoki av Urban, eller var det tvärtom?

Mina vänner Urban och Kevin

Fiskeintresset betyder så mycket mer än just bara fisket. Det finns där en vänskap som binder ihop livet till en lycklig väv. Första gången jag träffade Urban Kumpula kände jag genast att ett vänskapens frö började gro. Alla mina frågor som nybliven laxfiskare besvarades med den tornedalska självklarhet som endast en tornedaling kan uttrycka. Allt var så enkelt, allt blev så enkelt.

Få har så många laxar på sitt samvete som denna mästefiskare. Likt ett sämskskinn sög jag åt mig av allt han hade att säga kring detta starkt tålmodsprövande fiske. Varje dag lärde han mig mer om älvens kraftfulla väsen. Stenarna var inte bara stenar, de hade alla vedertagna namn men framför allt hade de en historia att berätta. Helges mytomspunna sten får fortfarande håren att resa sig på min arm.

Urban lever med sin familj ett lyckligt liv vid Muonioälvens strand. Man förstår snabbt att älven har en central betydelse för såväl ung som gammal. Laxar som togs tiotals år sedan minns man som om det vore igår.

Sedan en tid tillbaka har detta område blivit mitt älskade sommarviste. Om jag skulle lägga Sidsjön och Aareavaara på vågskålar skulle de absolut väga jämnt.

När man fiskar utanför stugan kan man lyxa till det med stolar.

En dag på Sidsjön är lika mycket värd som en dag vid älven. Det är två olika saker och man bör akta sig för att jämföra dem. Resan som jag företog mig med Kent till Teriksröset öppnade denna dörr till älvarnas vackra natur, en resa jag hyllar.

Sjöns spegelblanka yta där fiskar vakar i eggande harmoni är inte alls lik den snabba dans strömmens virvlar bjuder upp till men gemensamt har de en dragningskraft utöver allt annat. Den korta sommar som jorden skänker våra nordligaste invånare kompenseras av den intensiva livsstil folk här anammar under juni, juli och augusti.

Närhelst på dygnet syns båtar ute på älven, fiskandes efter det åtråvärda silvret. Barn lärs tidigt att njuta av midnattssolens magiska sken, beordrande i säng får vänta till hösten.

Den tvåspråkiga vardagen i Tornedalen tilltalar mitt inre på ett överkligt sätt. Min finska börjar väckas till liv, jag behöver ej längre skämmas vilket jag korkat nog gjorde i tonåren. Det brinner ett starkt hopp inom mig att rikspolitikerna tar sig tid att uppleva

Lycka mäts inte alltid i storlek.

denna landsände, jag är helt övertygad om att en livsförändrande process även skulle starta hos dem. Mikael Niemis böcker i alla ära, men man måste helt enkelt uppleva det på plats.

Jakten på den första laxen är en ständig tävling jag och Urban ägnar oss åt. Han går, tyvärr för mig, oftast segrande ur striden. Men det vore väl inte rättvist annars. Visst en novis kan ha tur, men erfarenhet segrar för det mesta i långa loppet.

Många av våra samtal handlar om hur staten förvaltar fisket efter laxen. Hur enstaka familjer får rätt till att formligen dammsuga efter lax utanför älvmyningarna. En lax de förövrigt säljer till löjliga kilopriser. Debatten kring denna problematik är inte ny,

men det händer ingenting. En spöfångad lax i älvsystemet är så mycket mer värd, det vet alla. Jo, nog är den som inte fångas och fortplantar sig värd mest. Kilopriset på några få kronor yrkesfiskarna inkasserar får bågaren att rinna över, i alla fall för mig.

Urban är inte bara en god fiskare, han är även en mycket god jägare. Jag har själv inget utvecklat intresse för jakten, inte än i alla fall. Men att äta suosas som Urban lagat till är långt ifrån främmande för mig.

Ärligt talat så ligger den på min fem i topp lista över smarriga maträtter. När det skavda köttet hamnar fräsandes i gjutjärnspannan rinner snålvattnet som aldrig förr, det går inte att hjälpa. Som ett barn om julafton sitter jag vid Kumpulas köksbord med besticken i hand och väntar på denna gudomliga anrättning.

Kaalamakoski, det går inte att sluta längta dit.

Ibland kan dock storleken ha betydelse.

Kevin Iivonen från Värmdö har fått blodad tand vad det gäller Tornedalen och framför allt fisket i denna region. Hans pappa Joakim Lundman och jag är mycket goda vänner sedan urminnes tider. Joppe som Joakim kallas av de flesta kom med frågan om inte Kevin kunde få följa med på någon av mina fiskeresor. Kevins intresse för fisket är stort så självklart skulle han hänga med. Jag ringde Urban och berättade att han

måste ordna fram en sängplats till, för Kevin hänger med. Jag var lite orolig över hur en tonårsgrabb från Stockholm skulle acklimatisera sig till de stora viddernas land. Ett land ofta fyllt av mer eller mindre irriterande insekter. Jag tänker då förstås på mygg och knott. När det gäller mygg så upplever jag dem inte som ett stort problem utan de förstår sig på den signal jag sänder med hjälp av beckoljan. Knotten däremot har inte lärt sig detta än, men gör kanske det med tiden. Till min stora förvåning verkade han inte bry sig om dessa blodsugare. Nog nämnde han några gånger vad han tyckte om dem men inte mer än någon annan.

Kevins andra öring denna sommar blev en rejäl bit. En fisk han krampaktigt höll i flertalet minuter framför sig och lät blicken syna den granna skapelsen noggrant.

– Nu behöver jag inte få någon fler fisk denna sommar, sa Kevin med en renodlad ärlighet.

Jag höll på att tappa hakan när innebörden till slut trängde in i mitt förstånd. En grabb på blott 14 vårar med en sådan beundransvärd inställning till fisket och naturen.

Här har du näven min Kevin.

Öringen högg på en egentillverkad streamer av kaninhår. Den var helt svart vilket Kevin tyckte var märkligt eftersom det var beckandes mörkt i natten. Jag bad honom då att titta upp mot några grantoppar.

– Ser du hur fint konturerna från de mörka grantopparna avspeglas mot den mörka augustihimlen, det är ungefär så fisken ser din streamer.

Kevin nickade instämmande och hans tro på flugan var nu förseglad.

Det var under den mörkaste delen av natten som hugget väckte Kevin ur fiskeslummern. Han kände genast att det inte var en liten krabat som tagit hans fluga. Rullen började gå baklänges med ett knarrande ljud som graverade sig fast i Kevins minne. De två små öringar han tidigare fått hade inte den tyngd som krävs för att rullbromsen ska sättas på prov.

Kevin ropade vilt på oss andra att det var något helt makalöst på gång. Tipsen från mig och Urban haglade mot den stackars villrådiga fiskaren. Urban tittade strängt på mig och visade med en handrörelse att vi måste dämpa oss. Javisst han hade helt rätt, vi hjälper bara till om det behövs. Men det var svårt att inte ryckas med i Kevins totala glädjefnatt. Än slank han hit och än slank han dit fick plötsligt en solklar betydelse.

När öringen for upp genom vattenytan för första gången hördes Kevins tjut eka över hela dalgången. En obeskrivlig värme fyllde min kropp, jag var så innerligt lycklig för hans skull. Ibland svider det lite när till exempel Urban drillar stort men nu fanns det ingen avundsjuke.

Fluglinan började sin tröga reträtt in på rullens spole igen. Backinglinans äventyr i strömmens eviga drag var nu över men fortfarande gav öringen en match om utgång-

en av detta hjärtklappande kapitel i Kevins liv. Strandens djupa karaktär försvårade landningen avsevärt. Jag frågade den fullt koncentrerade Kevin om tafsens grovlek, men utan svar.

Uttrycket Gepardöring var fött.

Nu hade det säkert passerat ett tiotal minuter och sakta om säkert avtog fiskens styrka. Liggandes på sidan drogs öringen resolut upp flertalet meter på den steniga stranden. Avståndet mellan fisken och älvvattnet kunde inte bli stort nog tänkte Kevin och fortsatte i vild panik genom täta videsnår. När tumultet till slut var över låg den där, prickig som en gepard flämtandes i sin sista stund.

Sommaren 2004 blev ett år att minnas. Urban, Kevin och jag företog oss fisken till det mesta som var blött. Så här i efterhand förstår jag att mitt intresse för laxfiske drabbade även den unge herrn från Värmdö. Med mästerlig list lyckades jag styra många av våra utflykter till laxrika vatten. Suget efter spöfångad lax hade mig i ett såpass kraftigt grepp att till och med den store brottarlegenden Karelins nappartag hamnade i skuggan. Vad är det som gör jakten efter lax så dominerande i en fiskares själ? Jag har inga självklara svar fastän bevisen är så tydliga och genomgripande. Un-

der åren jag for runt med flugspö och letade vatten i Jämtland sa mina fiskekamrater alltid unisont, börja inte med laxfiske. Jag trodde naturligtvis inte på deras uppmaningar. Enligt mig var det befängt att fisket efter en speciell art skulle förändra mitt liv, inte bara som fiskare. I min ensamhet har jag fått äta upp alltsammans med råge. Jag var och är fortfarande fast i detta bottenlösa trask som heter laxfiske.

En vinter ska passera innan Muonioölvens vyer åter får träffa näthinnan.

Kaalamakoski som på svenska kanske skulle ha burit ett namn som Vadarforsen. Kaala är det finska ordet för vada. Vilket underbart namn som klingar extra fint för oss flugfiskare. Älgar, björnar och renar använder sig av denna plats för att vada över gränsen mellan Finland och Sverige.

Urban berättade att när han som ung satt och tittade ut över älven fick han plötsligt syn på en sten...en sten som rörde sig. När stenen senare klev upp på land visade det sig att det var en björn som emigrerade från Finland.

Fiskesträckan i sig är bland de bättre jag känner till. En stor pool ovan forsacken med ett salsgolv till botten. Utlagt med jämna mellanrum ligger stora stenar som inbjuder laxarna till vila efter att forsens kraft sugit musten ur lekvandrarna. Jag minns en gång när jag och Kevin fiskade vid svenska kari en kall augustinatt. Kari är finska för de grusbankar som vid lägre vattenstånd formligen lyfts upp ur älven. Just vid

Kalamakoski finns det två kari, ett svenskt och ett finskt. Efter en timmes spösvingande återvände vi till kari för att koka välbehövt kaffe, ty tröttheten sved en gnutta i ögonen. Kevin stannade upp och tittade sig förvånat omkring.

– Vad är det vita mjölet som ligger överallt? Frågade Kevin utan att lyfta blicken från marken.

– Det är frosten min vän, frosten, sa jag med en lärares tydlighet.

– Frosten, utbrast Kevin och var mäkta förvånad över vad jag precis hade sagt.

– Men, men det är ju sommar, fortsatte han nästan stammandes.

Efter att han dragit fingrarna på det vita mjölet insåg han att jag faktiskt talade sanning.

Det förvånade ansiktet sprack sakteliga upp i ett brett leende.

– Frost på sommaren, vad häftigt.

Kaffet värmdde gott och fick köldslagna tankar att tina upp. Nu var det bara några nätter kvar innan sommarens fiske i Tornedalen var över.

Vetskapen om kommande sensommarkvällar ute på Sidsjön med Hans Ferlin borstade bort den värsta tidspanik som börjat tynga axlarna.

Urban har sin älgjakt som tar vid efter laxfisket, vilket underlättar det ibland så grymma avskedet till fiskesäsongen. Jag har Sidsjön.

